

సంస్కృతి నమస్తూభ్యం

-ముల్క వెంకటకృష్ణ

నిజమే! కాలు వచ్చింది! కాలుమీద ఎవ్వరీ చెయ్యి వెయ్యనివ్వడంలేదు శివయ్య! గోలుగోలున ఒకటి ఎదుపు!

ఎవరికితోచిన సలహాలు వాళ్ళిస్తున్నారు! రత్తమ్మ కొడుకుని పట్టుకుని బిగ్గరగా ఎదుస్తోంది!

గుర్నాదం పొడిపంచె చుట్టబెట్టుకుని - దొరయ్య ఇంటికి వెళ్ళి రెండు వందలు అప్పు తెచ్చాడు! శివయ్యని తీసుకుని వట్టం టైలుదేరాడు! రెండుమెతుకులు నోట్లోవేసుకోకుండానే!

గుర్నాదం ఆ వెళ్ళడం - వెళ్ళడం బస్సుపట్టుకుని ఎట్టం వెళ్ళి శివయ్య కాలుకి పట్టి వేయించి - డుట్ట లాన్ బస్ లో ఊరు దగ్గర దిగి - చీకట్లో కుర్రాణ్ణి మోసుకుంటూ ఇంటికి చేరేటప్పటికి అర్ధరాత్రి అయింది!

జేబు పూర్తిగా ఖాళీ అయింది కూడా! అంతవరకూ రత్తమ్మ బిడ్డకోసం - పెనమిటి కొం గుడి దీపం అరుగుమీద పెట్టుకుని

శివయ్యకి ఎల్లాగైనా సరే - పైస్కూల్లో చదువుకోవాలని వుంది! కానీ ఎం చేస్తాడు? కవ్వాలు ఒకదానిమీద ఒకటి వచ్చిపడి ఆ ఎసిమనుని బెదిరిస్తున్నారు!

మొదటిది తల్లి జబ్బు! శివయ్య తల్లి రత్తమ్మ! చాలాకాలంనుండి ఉబ్బినంతో బాదపడుతోంది! ఒంటిలో ఒప్పకున్నంత కాలం అల్లాగే చేసింది! ఇంక చెయ్యలేకపోతోంది! అమ్మకి సాయంగా ఇంటిలో ఉండిపో - సదివిన సదువు నాల్గే అనేసాడు శివయ్యతో తండ్రి గుర్నాదం!

కాని రత్తమ్మ మాత్రం కొడుకుని చదువు మానిపెన్నానంటే ఒప్పుకోడంలేదు!

శివయ్య తండ్రి గుర్నాదం చాలా కాలం మగ్గం నేన కుటుంబాన్ని పోషించాడు రెక్కాడినా దొక్కాడిని కాలం వచ్చేక - మగ్గం కట్టిపెట్టి సైకిల్ మీద బట్ట లమ్ముతూ సంసారం లాక్కొస్తున్నాడు!

పయసు పైబడ్డాక గుర్నాదం సైకిల్ మీద కూడా తెరగలేకపోతున్నాడు!

అడవల్ల పెళ్ళికి చేసిన అప్పు - నానాగడ్డి కరిచి తీర్చుకోవ్వేసరికి ఆరోళ్ళుపట్టింది! ఆ అప్పు తీరేటప్పటికి రెండు జతల టైర్లు అరిగారు సైకిల్ కి! సందు చివర గుర్నాదం సైకిల్ ను నడిపించుకుంటూ వస్తున్నాడు నీరసంగా! ఎంత దూరంనుంచి నడిపించుకోస్తున్నాడో?

శివయ్య తండ్రికి ఎదురెళ్ళాడు! ఒరేయే శివా! సైకిల్ కి వాచీ వేయించుకురా! వెదవ్వుళ్ళు! దారి తెన్నూ లేవ! బట్టల మూట యింటిపెట్టి సైకిల్ శివయ్య చేతి కిచ్చాడు, గుర్నాదం!

సైకిల్ తీసుకుని వెళ్ళాడు శివయ్య! గుర్నాదం నీరసంగా గోడకు జేర్లబడ్డాడు!

ఈరోజు ఆసలు అమ్మకాల్గేవు! ఎండంతా తనవరమే అయిపోయింది! దానికితోడు సైకిల్ పెట్టిన యిబ్బంది ఒకటి!

ఎట్టులు పెట్టాను! ఒ చెంబుడు పోసుకురా! రత్తమ్మ కేకేసింది!

మును చీకట్లు కమ్ముకుంటున్నాయే! గోరువెచ్చని నీళ్ళు ఒంటిమీద పడుతుంటే - అలినన ప్రాణాలు గూళ్ళు చేరుకుంటున్నాయి! పించింది గుర్నాదానికి!

ఇంతలో హఠాత్తుగా వీదిలో కొట్టుకున్న ఎదుపు విన్పించింది! ఇంటిముందు ఒక పొగ్గెన అలజడి! రత్తమ్మ ఎదుపు మొరవెట్టింది! గుర్నాదం తడిబట్టలో తేలిపోతే కొచ్చాడు!

శివయ్య సైకిల్ మీద ఎక్కాడు! కాలు విరిగింది! పట్టు ఎక్కాడునుకుని యిబ్బందిచాడు!

ఇదిగో యిక్కడ చూడండి! కాలు వచ్చింది! ఎదురే అన్నాయి

ఎదురుచూస్తానేవుంది!

శివయ్య ఏడ్చిపెట్టి అలిసిపోయి నిద్రలోకి జారుకున్నాడు!

అరుగుమీదే తువ్వలు యిచుకుని పడుకున్నాడు గుర్నాదం!

గుర్నాదం తోటివాళ్ళంతా ఎవరి వెతుక్కొని నేతపని వదిలేసారు చాలా ఎళ్ళకితమే! గుర్నాదానికి వేరే తోవ కన్పించలేదు! తన తండ్రి కొండెం జ్ఞాని! బగవచ్చింతన ఎక్కాడు! నేతపనితో గుర్నాదం తండ్రికి మంచిపెట్టుండేది! ఎప్పుడూ ఏవో తత్వాలు వాడుకుంటూ - నియమనిష్ఠలుగా జీవితం గడిపే నాదాయన!

చిన్నప్పుడు - గుర్నాదాన్ని చదువుకోమని పోరేవాడు! చాలాసార్లు గుర్నాదాన్ని వీదినిబడి కొట్టుకుంటూ తీసుకెళ్ళిబట్టి దిగబెట్టే వాదాయన!

గుర్నాదం బళ్ళో ఉంటేనా! తండ్రిని తప్పురచుకుని తిరుగుతూ ఊళ్ళో జట్టుకట్టి బడి ఎగ్గిపోవాడు!

అదేమిటో! పదుపందే గుర్నాదానికి ఎక్కాళ్ళేని పుయ్యం పట్టు కుంది!

మొదటి నీకి తండ్రికి యిప్పంలేకపోయినా మగ్గం ఎక్కాడు గుర్నాదం! ఎక్కిన ముక్కుణం సరిసాళం ఎదుపు కూడా పొడి ఎడింది! చిక్కులు పడక పొరలతో అయింది అతనిబట్టకు!

పెద్దకొద్ది మరోపక్క... తిగిసిదాతూ ఎంత
నిద్రాకుపరుస్తుంది చిక్కుపెద్ద దారం?

తన కళ్ళముందే - నేత్ర పీఠల అమ్మకం బాగా
పదిహాసాగింది! మిల్లు బట్టకున్న ఆదరణలో
వెయ్యోవంతు కూడా నేత. చీర దోటివెయ్యోలేక
బోయింది!

తెల్లవారగట్టు మొదలు.... మళ్ళీ రాత్రి వరకూ
చేకంటేని నాగరికతకు గుండెకాయలా ప్రోగిన
మగ్గం, క్రమేపీ మౌనంపహించింది!

నాస్తేటి అజ్ఞులంగానడిచిన రోజులూ - పురిగా
స్థూల ఉబిలో కూరుకుపోయిన రోజులూ -
రెండూ వెలుగు నీడల్లా గుర్పాధాన్ని విభ్రాంతుణ్ణి
చేసారు!

ఏనాడూ అరుగుదగని గుర్పాధం బట్టల మూట
సైకిల్కి కట్టుకుని రోడ్డెక్కవలసివచ్చింది! గుర్పాధం
ముగ్గురు పిల్లల తండ్రయ్యాడు! పెద్దవాళిద్దరూ
అడవిలలు! మూడో సంఠానం శివయ్య!

అడవిపట్టె లిద్దరికీ పెళ్ళిళ్ళు చేసేసరికి గుర్పాధానికి
నడివయస్సు దాటిపోయింది!

శివయ్య తెలివైనవాడే! అయిదో తరగతి దాకా ప్రతి
ఏదూ వాడికి అన్నీ ఫస్ట్ మార్కులే! దస్తూరి
చూస్తే ముత్యాలకావ! వాడికి చదువుమీద ఉన్న
మమకారం చూస్తే - తాత పేరెట్టినందుకు అన్నీ
అయిన హాలికలే వచ్చేయమో అనిస్తుంది!

శివయ్యని పెద్ద స్కూల్లో జేర్సిస్తే ఖర్చు తట్టు
కోగలనా?

పుస్తకాల కనీ, ఫజలకనీ, పెన్నులకీ, బట్టలకీ
డబ్బు ఎక్కణ్ణుంచి తేవడం? ఊహా! లాభంలేదు!
వీణ్ణి ఏదో పన్నో పెట్టేయడం మంచిది!

"ఇంకా వదుకోలేదా?" రత్తమ్మ అభిమానంగా
అడిగింది గుర్పాధం బుజంపై చేయివేసి!

"ఊహా!"

గుర్పాధం అలో చనల్లోనే రాత్రి కరిగిపోతోంది!
మళ్ళీ తెల్లవారగట్టు లేచి ఏడుస్తూ
కూర్చున్నాడు శివయ్య!

మర్నాడు నుంచే కాలుకి కట్టు వెప్పే రోజు
దిక్కుకుకోడం మొదలెట్టాడు శివయ్య!

ఎటు కదిల్చా కాలు నెప్పి! కదలకుండా కూచుంటే
నడ్డి నెప్పి!

రత్తమ్మకి బాగా పనెక్కువైంది! ఆయాసపడుతూ
అలా చేస్తూనేవుంది!

శివయ్యతో ఉళ్ళో బళ్ళో చదువుకొన్న సీనూ,
దుర్గారావు, వాసు శివయ్యని చూద్దానికొచ్చారు!

"రండ్రా! రండ్రా! అమ్మా! సీనూ, దర్శయ్య,
వాసుగాడూ వచ్చేలో! వారం రోజుల్నించి అదా వాటా
లేకపోతే వదున్న శివయ్యకి, నేనాల్చి చూస్తే కాలు
నెప్పి అంతా మరుపున పడిపోయింది!

సీనూ, దర్శయ్య, వాసు ఘైస్కూల్లో చేరతారట!
కాకే లాగు, తెల్ల చొక్కాలు కుట్టించు

కొంటున్నారే! అది బోద్ద స్కూలు కనుక పెద్ద
మేష్టర్లు ఉంటారనీ... స్కూల్లో విల్లులందరూ
ఒకే రంగు డ్రెస్ వేసుకొంటారనీ... వాసుగాడు
చెప్పినప్పుడు శివయ్య కళ్ళు మిలమిలా మెరిశారు!

"అవును.... కిందటిదు.... అగన్ను పదిహేను
రోజున వీక్కిందివాళ్ళబ్రాయి రాజాత్ తను పెద్ద
స్కూలు కెళ్ళాడు! ఆ స్కూలు ఎంత బాగుందో?
తనకు బాగా నచ్చింది! వ్రార్దన చేస్తున్నప్పుడు
పిల్లలంతా భారులు తీర్చి నిశ్చలంగా
నిలబడ్డప్పుడు తాను దూరంగా నించుని చూసాడు!
జండా పంచనం తర్వాత మేష్టర్లు, సెడమావ్వారూ
అందరూ ఉపన్యాసాలిచ్చేరు! ఆ తర్వాత అచ్చం..
పెద్ద వాళ్ళలాగే స్కూలుపిల్లలు మైకుముందు
మాట్లాడారు! కొందరైతే ఇంగ్లీషులో కూడా
మాట్లాడారు!.."

"ఏరా! నవీ పెద్ద స్కూల్లో చేరవా?" అడిగాడు
సీనుగాడు అతంగా!

"ఎల్లాగరా! మరి నాకు కాలు విరిగిందిగా! రెండు
నెలలదాకా మంచం దిగకూడదనీ డాక్టర్ గారు
చెప్పారు" శివయ్య నిరాశగా అన్నాడు!

శివయ్యకేని! జాలిగా చూసారు వాసుగాడు,
దుర్శయ్య!

"కట్టు విప్పేక చేరచ్చుగా!" వాసుగాడు సలహా
యిచ్చాడు!

"ఏమో! మానాన్నకి నన్ను చదివిద్దామనిలేదురా!
మా అమ్మ మాత్రం 'చదువుకుందుగానే'
అంటుంది."

"అమ్మ లంతా మంచివాళ్ళే- కదరా?" దుర్శయ్య

సీను, వాసులను అడిగాడు!
తలూసారు వాళ్ళిద్దరూ!

"అవును! మీ నాన్న బళ్ళోకి వెళ్ళిద్దంటే....!"
శివయ్య సమాధానం చెప్పలేదు! మౌనంగా
చూస్తూవుండేవారు!

"... తన నేనాల్ లంతా పెద్దస్కూల్లో బాగా
చదువుకుంటారు! తానేమో! బట్టల కొట్లోనోలేదా
మగ్గం మీదో పనిచేసుకుంటూ బతకాలి! వీళ్ళంతా
అయిదో తరగతిలో నాకుంటే తక్కువ
మార్కులొచ్చినవాళ్ళు కారూ? తన దస్తూరి కూడా
మేష్టరు అన్నమానం మెచ్చుకొనేవారు..."

"ఎల్లాగైనాసరే. అమ్మచేత నాన్నకి చెప్పించాలి!
పెద్దస్కూల్లో చేరాలి!"

శివయ్య పసిమనసు ఆశనిరాశలో
ఊగినలాడుతోంది!

"వెళ్ళొస్తారా! డైలర్ దగ్గర్నుంచి కొత్త లాగు
చొక్కాలు తీసుకెళ్ళాలి!" అంటూ వీధిలోకి
పరుగుతీసారు వాసు, సీనూ, దుర్శయ్య!

శివయ్యకి ఏడువచ్చింది. తన దర్శరగా వచ్చిన
అమ్మని పట్టుకుని బోరుమని ఏడిచేసాడు!

"ఏంట్రా? ఏమైంది?" కంగారుపడిపోతూ అడిగింది
రత్తమ్మ!

"అమ్మా! నేను పెద్ద స్కూల్లో చేరతానో బాగా
చదువుకుంటానో! నాన్నతో చెప్పివా? సీనూ,
దుర్శయ్య, వాసుగాడూ.. అందరూ... అందరూ..
చేరుతున్నారో మరి వాళ్ళకన్నా నాకు మార్కులు
ఎప్పుడూ ఎక్కువగానే వస్తాయిగా...!"

రత్తమ్మ ప్రేమగా శివయ్యని ముద్దాడింది!

కొంతమంది ఊహించినట్లు
మన్మోహన్ దేశాయ్ రిటైరవ్వటంలేదు.
దర్శకత్వానికి గుడిచె కొట్టేముందు ఒక
చిత్రం తీయాలనుకుంటున్నారాయన.
ఏదైనా తన చిత్రం ప్రివ్యూ వుందంటే
అతిథుల్ని ఆహ్వానించి తాను తప్పు
కుంటారట ఎటువంటి కామెంట్స్

మన్మోహన్ మోహం

పస్తాయోసని!
గంగా-జమున-సరస్వతి ప్లాప్ కాద
టంతో చిత్ర రంగానికి ఆయన కొద్దిగా
దూరమయ్యారు. మళ్ళీ యిప్పుడు
సినిమా తీయాలని ఆరాట
పడుతున్నారట. సమస్యల్లా ఏమిటంటే
అమితాబ్ లేందే ఆయనకు చిత్రం
తీయాలనిపించదట. తనతో ప్లాప్
సినిమా తీసే వారితో పని చేయనని
అమితాబ్ ఒకవైపు మొక్కుకుంటుంటే
ఆయనగారు బచ్చనతోనే సినిమా
తీయాలంటున్నారట. ఇదెక్కడి అది
మూసమోమది...!

కాదు ఏదీనా... నా కొడుక్కి నీ కొడుక్కి నావత్తమా? రెండు నాక్కొద్దు కలకర్తరవుతారు. మరి నీ కొడుకో? ఇవానుద్దేగం కూడా రాదు. అయినా ఎదవ ఏడుపు! నా బిడ్డని నూన కళ్ళలో నిప్పులోను కుంటున్నారంటూ మెటికలు విరిచింది సీతాలు.

రక్కాలా పూసుకోలేదు. ఇద్దరూ ఘోరంగా దొడ్లొడుకున్నారు. సలుగురూ అదకహాతే కొట్టుకొనే వాళ్ళేమో కూడా.

తగవు పూర్తిగా సద్దుమణిగాక, సీతాలు అతి జాగ్రత్తగా దాచిన దబ్బల దబ్బుల తెచ్చి, అందులోని చిల్లరంతా కింద పోసి రెండు పెట్టింది. అది, యజమానురాలి దగ్గర దాచిన రెండు వందలూ కాక ఇంకో మూడు వందలు కావల్సింది. ఆ దబ్బు తమ ఇళ్ళక్కాస్త దగ్గరగా వున్న వాపుకారు దగ్గర వడ్డికి తెచ్చి ఎలా అయితేనేం రాజుని కాన్వెంటులో చేర్చింది.

నీటిగా ద్రవ్ చేసుకుని, పున్నకాలు, బేగ్ తీసుకొని రిక్వారీ వెళ్ళే కొడుకుని చూసుకొని మురిసి పోయారా తల్లిదండ్రులు.

"ఈడుగనా కలకర్తరయితే ఇంటి నిండా నారా బుద్ధే! అనుకున్నాడు నరసయ్య.

"అబ్బ! ఇప్పుడే కలకర్తరగున్నాడు బిడ్డ! ఈడు నిజంగా కలకర్తరవుతే... అమ్మగారు కట్టుకొనే సుమంతు సీర్లు కట్టుచ్చు" అనుకుంది సీతాలు.

తండ్రి రిక్వారీ కూర్చుని దర్జాగా స్కూల్ కెళ్ళున్న రాజుకి ఆ గూడెంలో గౌరవం పెరిగిపోయింది.

ఇప్పుడు చిరిగిపోయిన బట్టలతోనూ, చెప్పుల్లెని కాళ్ళతోనూ, తైల సంస్కారం లేని జుట్టుతోనూ ఏదో నొరం చేసినట్లు ఒదిగి దిగి వెళ్తుంటే, రిక్వారీ వెళ్తున్న రాజు, ఏనుగుబారీ మీద ముత్యాల పల్లకీలో కూర్చుని పురవీధులు పరికిస్తూ బాంబాగా నాగిపోయే చక్రవర్తిలా పిలిచిపోతున్నాడు.

పదిహేను రోజులు కొత్త వింతగా గడిచింది రాజుకి. అయితే క్రమేపీ రిక్వారీ దిగిన రాజుని చూసి "రిక్వారీ కొడుకు" అంటూ పిల్లలు గుస గుసలాడుకోవడం, టీవర్సీ సైతం వాళ్ళి చూసి ఆదోలా నవ్వుకోవటం వాడి పని మనసుని చాలా జాధించింది. అయినా "కాన్వెంట్ చదువు" అని సరిపెట్టుకున్నాడు.

అయితే క్రమేపీ వాడు రిక్వారీ దిగుతుంటే "కార్లో దయచేకారా దొరగారు. ఎదురెళ్ళి తీసుకు రండి" అంటూ పిల్లలు గేలి చేయసాగారు. ఫలితంగా వాడు తండ్రి రిక్వారీ పోను, స్కూల్ రిక్వారీనే వెళ్ళానంటూ మారాం చేశాడు. తప్పనిసరిగా స్కూల్ రిక్వారీ మాట్లాడింది సీతాలు.

ఓ రోజు రాజు మునుపు చదివిన స్కూల్ టీచర్ చలమయ్య అటుగా వచ్చి రాజుని గురించి అడిగాడు. సీతాలు గర్భంగా చెప్పింది వాడి స్కూల్ గురించి.

చలమయ్యకి రాజుంటే ఓ ప్రత్యేక మైన అభిమానం వుంది. జాగ్రత్తగా చదివిస్తూ వాడికి మంచి

భవిష్యత్తు వుందని అతని నమ్మకం. అందుకే నరసయ్య వేసిన పేజీ మీద కూర్చుని "రాజు చదువెలా వుంది?" అనడిగాడు సంభాషణకి నాందిగా.

"బెమ్మాయంకా సదువు తున్నాడు. ఆడు పదివేది మామూలు సదువేటి! కానిమెంటు సదువు గర్భంగా అంది సీతాలు.

అమెమాటలకి చిన్నగా నవ్వాడు చలమయ్య.

"చూడు సీతాలా! మీ వాడు నిజంగానే పెద్ద చదువులు చదివి పైకి రావాలనుండా మీకు?" అన్నాడు.

"మరెందుకేగా ఆళ్ళు కానిమెంటులో విసింది" అన్నాడు నరసయ్య.

కాన్వెంట్లో చేర్చకహాతే పెద్ద వాళ్ళవరని మీ వుద్దేకమా?" చలమయ్య స్వరంలో రమంత తీక్షణత వుంది.

"అ! మీ బళ్ళల్లో తెలుగే పెట్టింది. కానిమెంటులో అయితే ఎంచక్కా ఇంగ్లీష్ పెట్టారు. పెద్దోళ్ళ వాలంటే తెలుగుతో అవుదా? అందుకే మా క్లాస్ బారమయినా ఇంగ్లీష్ బళ్ళో ఏకాం. ఇంక మా రాజుగారు పెద్ద కలకర్తరయి పోతారు. అప్పుడింకో కలకర్తరచ్చి తన కూతుర్ని రాజుగారి కిచ్చి పెళ్ళి సేస్తాడు. అప్పుడు మామ అద్దె రిచ్చా తెచ్చు కొళ్ళల్లేదు. సొంత రిచ్చా కొనుక్కొచ్చు" గర్భంగా అంది సీతాలు.

"సీ! యదవ మొకమా! నా కొడుకు, అల్లుడు కలకర్తరయితే నేను రిచ్చా తొక్కుతానేలే. కొనేసి మన కొట్టిగోడికి బాడిక్కిచ్చేతాను" భార్య తెలివి తెటలకి విసుక్కుంటున్నట్లు అన్నాడు నరసయ్య. వాళ్ళ అమాయకత్వానికి మనసులోనే జాలిపడ్డాడు చలమయ్య.

చూడు సీతాలా! నేను చెప్పేది జాగ్రత్తగా వినండి. ప్రతి వాళ్ళు ఇంగ్లీష్ చదువుల కోసం పరిగెడుతున్నారేగానీ, పెద్ద వాళ్ళవ్వాలంటే ఇంగ్లీష్ మాత్రమే చదవాలని లేదు. అంతెందుకు కాన్వెంట్స్ వీధికి రెండున్నాయి ఈ రోజుల్లో. అందులో చదివిన వాళ్ళంతా కలెక్టర్లు, డాక్టర్లు అవుతున్నారా!?

మీకు తెలియదు గానీ చాలా మంది మేధావులు ఇంట్లో దీపంలేక వీధి లైట్లలో చదువుకుని పెద్ద వాళ్ళయ్యారు. అసలు పనివాళ్ళకి మాత్రం భాషలో బోధించిందే బాగా అర్థం అవుతుంది. చెప్పిన భాష అర్థంకాక, అర్థం అయిన భాషలో చెప్పకా పిల్లలు నానా అవస్థ పడతారు. అంతేకాదు మానసికంగా కూడా దెబ్బతింటారు.

కానీ కూనీ చదువుకున్నవాళ్ళు తమ పిల్లల్ని కాన్వెంట్స్ కి పంపుతున్నారంటే అర్థం వుంది. మీకు తెలుగే రాదే! వాడు చదివేది కరెక్ట్. కాదో మీ కెలా తెలుసుంది! అందుకే నా మాట విని... వాళ్ళు కాన్వెంట్ స్కూల్ మానిపించి పోయిగా మునుపు చదివిన స్కూల్ కే పంపు" అనునయంగా అన్నాడు

